

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mestugean, N. Pora, N. Ținc, Ion Dragu, V. Anestin, Ana Codreanu,
Tib. R. Constant, Const. Riuleț, E. Staub, Miluță Simion, Hri. Sant, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Perechea imperială rusă în portul vechi'or Tarî și Tarine.

S U B T E I

Roman de Alphonse Karr

— U R M A R E —

Apoi se găndi că somnul Madelenă nu fusese întrerupt decât de a întările lui Edward; de necaz bătu din pieior umplând de noroi pe un ofițer ce trecea.

Acesta începu să injure: Stephen era în dispoziție proastă și-i răspunse brusc.

Se bătura în duel, care se sfârși prin o lovitură ușoară.

Dimineață era înaintată, și de altfel el n-ar fi putut, în stare de spirit în care se găsea, să înceapă o orgie; plecă călare și plecă înspre casa d-lui Müller.

Casa era neîncălită de la moartea proprietarului ei. În curte larba crescuse mare.

Singur grădinarul o locuia.

— Frumos animal! zise el, mânăgând calul lui Stephen. Vă aduceti aminte. Domnule Stephen că în ziua când ați plecat de aci vă am dus cu căluțul meu. L-am vândut sărmănuil, căci aci nu-i multă treabă: d. Edward și eu doamna, nuvin jocodată.

Stephen se credea reîntors la ztua când plecase așa de sărac de banii, dar așa de bogat de curaj, de forță și speranță, așa de bogat de dragosteia lui și a Madelenel.

Se duse în grădină. Grădinarul il urmă. Teit erau goi, măciesul era plin de boabe roșii ca coraiul, și când se apropiă el, un stol de păsări fugiră speriate.

El privi, și recunoșcu totul, cele două scrisori pe soartă bătrânelui tei, bancă de verdeță.

— Ingrijesc grădina domnului Müller, zise grădinarul; dacă veniți la primăvară, veți vedea că e mai frumos ca oricând. Sărmănuil dacă ar reveni, sunt sigur că ar fi mulțumit; el era un bun săpător. Domnul Edward nu că-l vorbește, dar nu e în stare să deschisească o lalea de un stârjenel, și e foarte brusc cu servitorii.

Se lăsase frig.

Stephen se urcă pe cal, dădu un băcis grădinarului, apoi plecă.

Dar calul lui se speria; el își strânse frâu; calul speria și încă, căzu trăntind sub el pe călăreț.

Grădinarul care privise, alergă, Stephen era scutat dar un braț și un pieior îi erau scrântite.

CVII.

Rămase la grădină și-i aduseră un doctor pentru a-l îngriji. Acest accident îl reținu două zile în casa d-lui Müller. El ocupă cămărușa pe care o ocupase odinioară.

In timpul acesta, o renoire se făcu în spiritul lui Stephen; privi viața pe care o duse și i se păru atât de goală în cît se însăși.

El văzu că Madelena îl luase înima nelăsindu-i de cît corpul și simțurile; înțelesă ceia ce avea de făcut în a doua jumătate a vieții, și că va trebui să culeagă ceia ce se mănagează.

Că de un amor ca al lui tu se poate desbăra ca de o haină; și că nu se va desbăra de el până ce nu se va fi consumat pe de-a întregul.

Ei înțelesă că nu are decât să urmeze drumul nenorocit al drăgușei, pe care apucase, și în care era că și un nenorocit căruia i-a apucat cureaua de la vreo mașină halaj și care sără voia lui și e tărit fără putință de scăpare, în învărtiturile ei.

— Ei bine, cedează, își zise el; sunt ai el cu susțin și corp; ai el trecutul și viitorul meu; aci viața nu de pe pământul acesta și de pe celălalt, dacă există; ale căi gândurile mele, suflarea; ai el cu totul.

, Dar ea va fi a mea.

„Căci răsunarea este dulce pentru inimă și mai dreaptă decât orice altă.

„Madelena își va apăra și mă voi răsună pe Edward”.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apărea Duminica viitoare.

Sacul cu glume

Conversație între o drăgălașă doamnă și galantul ei adorator, cu cunoașterea Paștilor.

Ea. — De Paști o să-mi aduci un ou?

El. — Da, dragă. Să te vrei să fie în ou?

Ea. — Un salon frumos mobilat.

El. — Dar cum o să înceapă un salon într-un ou?

Ea. — A, mie îmi e tot una, dragă, și dacă îi să puț oul într-un salon.

O d-șoară spunea unul d-șor că-i place mult muzica italiană.

— Da? zise Tânărul așa că să zică ceva.

— Cunoști d-ta, întrebă ea, Bărbierul lui Rossini?

— Nu, d-șoară, răspunse elegantul și destepțul Tânăr, pentru că trebuie să știi că eu mă rad singur, cu briul mecanic.

La Sinaia, înaintea grilajului unei vile se oprișe nehotărăță o fată frumoasă, blondă și rumenă ca un bobecel de trandafir.

— Dorîți ceva? o întrebă cu galanterie un trecător.

D-șoara, zâmbitoare îi răspunse cu glas dulce:

— Da, domnule, as vrea să intru și nu stiu cum să deschiz portița grilajului.

Trecătorul impinge portița și o ține dată în lătură până trece d-șoara frumoasă, zicându-i:

— Uite-ășă. Îmi pare bine că te-am servit că, dar puteai foarte leșne să deschizi și d-ta singură.

— Știi, răspunse fata cu un zâmbet îngeresc, dar grilajul e văzut de curând.

Amabilul cavaler, privindu-și palmele, nu se mai simte mulțumit de serviciul făcut înăntătoarei d-șoare.

Vultureanu, deputat guvernamental, e oprit de medic să nu iasă din casă.

Un coleg viind să-l ia căci e o sădimă decisivă, când trebuie să voteze, acesta îi răspunde:

— Știi. Ca deputat ar trebui să fiu la Cameră pentru chestiunea zăbârului; că diabetic însă sunt sălii să stau închis în cameră pentru aceiași chestiune.

Un ilustru om bogat, cunoscut pentru avariile lui, într-un moment de bună dispoziție dă unul om care l-a servit o țigără făcută cu tutun de specialitate.

Acesta, mulțumindu-i, o bagă în buzunar.

— Dacă ai chibrite, aprinde-o și fumează, zise zgârcitul dăraiz.

— Nu răspunse celuilalt căci voii să păstrezi ca amintire de la d-ta.

— Ca amintire! exolamă bogatul magulit.

— Dar, după un moment de gândire, adaugă:

— Știi ce? Dă-mi împol țigara și în schimb să-ți dăd una de calitatea III-a. Ca amintire e d-ajuns atâtă.

Doctorul Lenevescu, zise într-o seară nevestișă:

— Astă seară mă culc mai de

vreme, că nu prea mi-e bine. Dacă întrebă cineva de mine, răspundești că nu sunt acasă și pace.

Peste noapte telefonul sună cu zor.

— Copilul nostru e apucat d-o boala teribilă. Il rog pe d-nul doctor să vine numai deacă.

— Îmi pare rău, răspunde soția medicului prin telefonul pus lângă pat, dar doctorul nu e acasă.

— Vai, vai, ce ne facem? Dar d-ța, doamnă, ca soție de medic, poate că știi să ne învețe ce să dăm copilului?

Doctorița, întorcându-se spre soțul ei, îi zise:

— Recomandă-le ceva bleșilor sănătății pentru copilul lor.

— Spune-le, răspunse acesta, să-i pună copilului un glistir cu câteva picături de laudanum.

Doamna repetă cuvintele medicului și primește, prin telefon, mulțumirile clientilor.

Peste cinci minute, altă zornăială la telefon.

— Suntem noi, sănătății copilului bolnav.

— Ce mai e? Să intâmplat ceva?

— Nu, nu. Dar, înainte d-ța pune glistirul, vrem să vă mai întrebăm ceva.

— Ce?

— Mă rog, domnul care e cu d-voastră acumă când doctorul nu e acasă, e și d-lui tot medic?

Trecând pe calea Victoriei, un domn, în grabă, îmbrâncese pe un trecător, spre care apoi se întoarce și zice:

— Iartă-mă că n-am făcut-o inadvertită.

Trecătorul răspunde la salutarea greșitului și zice unui prieten care era lângă el:

— Ce zăpăciști suat străinii ăsta!

— De unde știi că era străin? exclamă prietenul mirat.

— Mai întrebă! N-ai auzit că mi-a zis: „Iartă-mă?” Dacă era român zicea: „pardon”.

De ce ești așa vesel? întrebă un bățel pe altul.

— Mi-a tras tata două palme astăzi...

— El, și asta îi-a făcut plăcere?

— Ba nu, dar să văză: dând în mine, a răsturnat călimările peste covorul al noii. Vai de el ce o să pată, când s-o întoarce mama acasă!

Tudorici, elev în școală primară, și-a făcut tema cu ajutorul mamii.

Institutorul l-a pus înaintul la clasificare dându-l nota 10.

Copilul, mulțumit și recunoscător, abia ajuns acasă, zise:

— Mamă, mi-a dat domnul 10. Hai să împărtășim pe jumătate, să aș și tu 5 și că 5.

O doamnă elegantă, pieptenată cu părul lăsat în jos pe frunte, pe lângă și postea urechi într-o cădere exagerată care-l da o infițare extravaganta, e privită lung de un bătrân.

— Ce zici de pieptenătura mea antică? întrebă excentrica cochetă, crezând că moșneagul o admiră.

— Zic, răspunse acesta, că pletele părului d-lale sănt sălcile plângătoare plecate peste mormântul creierilor morți.

Un om se duce să vadă un apartament dintr-un edificiu nou. I se arată pe rând încăperile.

Vizitatorul mulțumit întrebă de prețul chiriei și i se declară o cifră enormă care-l sperie.

— Avem și o odaie de baie, adăugă proprietarul ca să justifice valoarea cerută.

— N-am văzut baia, ce e dreptul, răspunse vizitatorul, dar am simțit dușul.

Un Tânăr se prezintă la o agenție matrimonială și zice:

— As vrea să văd fotografia d-șoarei care mi-a spus că are o zestre de 200 mil lei.

— E în contra regulii ce vrei d-ța, și răspunde cu severitate directoarea agenției. La zestrele mari de 50 mil lei, nu se cer fotografii.

Hipnotismul, *Spiritu-mul, Maginetul, Magia, Freudologia, Chiromantia, Artă divinatoare, înțelegere și prezicere viitorului individual și colectiv; Secretele influenței personale; Sfaturi pentru a renși în viață; Telepatia. — Cereți gratis notișoare explicativă la administrația Revista Științelor Belești Soseana Doamni No. 25 București*

precum și orice dureri provenite din ră, ceală, sunt combătute cu

PASTILE NEVRALGINE JURIST

Un pachet Lei 2.50, o dosă 50 bani.

N.B. — Onor. public e rugat a cere ambalajul original aci arătat.

Ecurile săptămânei

Alegorile pentru Constituantă s-au terminat. Precum era și de prezent, opoziția e bine reprezentată în Constituantă. Nu există în analize noastre parlamentare o legislație în care să fi figurat atâtia opozanți. Lupta a fost aprigă, alegatorii și candidații fiind în fața a două probleme vitale.

În neferire, luptele au avut uneori un caracter brutal. Prin luptă electorală se înțelege, firește, propaganda prin grăi și prin scris. Să găsim însă agenți electorală din toate partidele care să îl luptă corpora corpora în arena unui circ și să atacot pe alegatorii care merg că la urmă să-și exercite dreptul sănătății de cetățean. Așa sunt multe capete sparte și dintr-o parte și din cealaltă. Priezelista acestor brutalități e, desigur, tristă, dar cine nu știe că de violente sunt patimile politice. E de remarcat, de asemenea, că la niște o alegere Vodă nu a primit atâta telegrame de protestare contra ingeranțelor administrației, ca la alegorile actuale.

E în drept, pentru orice cetățean, ca la un moment, ajuns la exasperare, să se adreseze șefului suprem al statului și să-și exprime păsurile.

Chechia însă e că nu poate telegramele adresate Suveranului erau redigate în termeni destul de reverențioși. Dar, cum spuse rămă, patimă politică orbește, te scoate din fire, te impinge la excese, așa în cât, nu prea stă să-ți cumpărăști vorbele niște chiar cănd te adresezi lui Vodă.

Tot patimă politică a impins pe unii din bărbății noștri politici că moară de seamă să-și adreseze prin presă său prin scrisori cele mai grave epîtele.

Astfel, d. N. Filipescu găsește că d. Morțun e un bandit, iar ministrul nu trimite d-lui Filipescu o camisola de forță!

În această atmosferă atât de încercată, se poale ghici de pe acum că de furtunouase vor fi desbaterile Constituantă.

Să admitem însă că toate incidentele acestea sunt rezultatul efervescenței alegerilor și că, îndată ce venirea încordății ai combatanților se vor linisi, fiecare va vedea mai clar și să va da seamă că nu-i timp de certuri personale, de patini orbițăre, ci da lucru serios în folosul obștesc.

*

Așteptând deschiderea Constituantă, să primim cu toate onorurile curente pe M. S. Împăratul Rusiei, care, cu augusta-l familie, sosesc azi în țară.

Vizita aceasta împărătească e, fără îndoială, o mare cîșcă pentru România și denotă, în primul rînd, narea însemnată ce o are țara noastră în concertul națiunilor europene.

Să primim deci cu mare bucurie pe nepotul lui Alexandru al II-lea, fratele de arme al Regelui Carol.

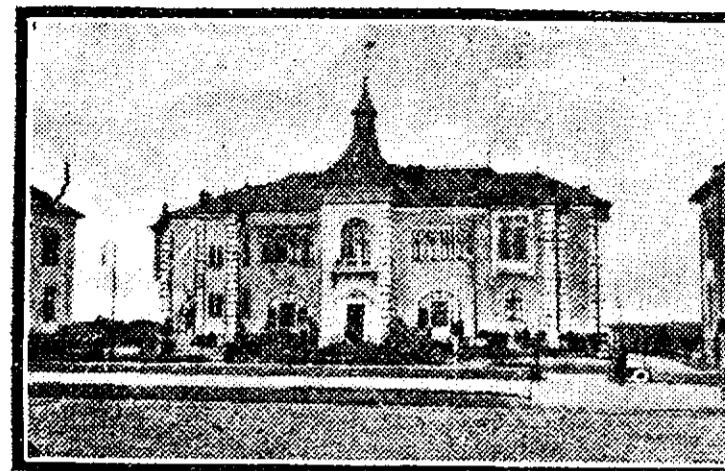
Vizita aceasta ne amintește vîrsta ostășului român, cîșcă salo de brarură pe cîmpurile Bulgariei, grătie căroru să înrednică să salveze chiar moarea armelor rusești sub zidurile Pleveni.

Vizita aceasta însă ne mai amintește cîrca Basarabia, singurul nouă care să neclintă pe orizontală prietenii sincere și odinioi între români și ruși.

Țarul, atât de binecuvîntat pentru România, își dă seamă mai bine că vîrstea că rana astă de pe susținutul românesc trebuie rîndecată și să sperăm că o va face, cecace îi va atrage pe lângă prietenia eternă a românilor și supranumele de Nicocicec-Drept.

Mestugean

Vizita Familei imperiale rusești în România

Palatul regal din Constanța unde se va da un prânz în cîmarea Tarulut

Trandafiri verzi

de N. PORA

Ne-am deșteptat din somn în căldura invitoare a unui palat măreț, prin tavanul străvezii al căruia vedeam bulbucătură de nori albi, jucându-se pe albastrul celuilă mai frumos cer pe care l-am văzut.

Iar din înălțimi, nestrăbătute nici de gând își aruncă asupra noastră, stăpânul înălțimilor crește privirile de aur ce ne plăsnuise și ne sădise dorul de viață.

Atât de calde erau privirile aceleia că nu trăiam decât prin ele și pentru ele. Am fi voit, odată, să străpungem tavanul străvezii și să ne simțim mai aproape de dătătorul de lumenă și căldură.

Și gândul nostru rebel fu întrerupt de vorbele grădinariului care, după ce umblase prin tot palatul de clesă, se opri la noi:

— Uite-ți! Aștia sunt frumoși! Pot fi luaiți d'acil...

Cu tulipană zdravănă a bătrânilor noastre matne, ocrotiți de ghimpili pe care și-ascuți și mai tare, sărmăna, crezând că vrea să ne răpuie, ne-a apucat niște brațe vânoioase, ne-a dus din palat și am tremurat din nou, afară, sub privirile celuilă de sus, care ne petrecă cu ochii, ca un părinte care își petrec odrasile pentru o călătorie lungă.

Presimțirea nu-l înșela pe dătătorul de viață. Ne-a strâns cu mama cu tot într-o îmbrăcămintă albă, moale și apoi, ne-a închis într-o cutie... Ne-am pomenit în întuneric. Am mai auzit ceva, la început, apoi parță ne-a închis într'un mormânt: n-am mai auzit nimic...

Cine știe cătă vreme a trecut apoi, abia deosibind un sgomot neîntrerupt, ce ne dădea o tremurătură necontentă, și în cele din urmă să sfârșit și cu asta, cum se sfârșește cu nerăbdare ceva neașteptat.

Ceea ce nu înțirzie mult.

— Să-mi dai ghiveciul ceea ce trandafiri verzi! — spuse un domn într-o zi; iar drăgălașa fată ne lăsa, și înfășurând cuiulău nostru în hârtie frumoasă, ne dăte pe mâna unuim cu șapă rosie, care ne duse o lucătă de loc, lăsându-ne într-o casă mare, frumoasă...

— Ah! ce frumoșt sunt! spuse o cucoană, care tomai își așternea pe buze un roș aprins, luat parță de pe petalele unor tovarăși din neamul nostru.

Ne-am uitat bine cum se găsește, cum îi aşeză o altă femeie bucăți de păr pe la urechi, pe la șeafă; și apoi iar roșu aprins pe buze, pe obrajii, și, în sfârșit, îl trânti pe cap un coș unde zăriră alii frâți d'ăi nostri...

Ne înșiorără... Oare aceiași soartă ne așteaptă! Teama ne era întemeiată. A apucat niște foarifice și m'a lăsat pe mine și pe frate-mău mai mic dela pieptul mamăi, care suțepu să săngere...

Ne cuprinse o amejeală când ne întepă cu un ac prințăndu-ne la pieptul ei frumoasa cucoană, înăbușindu-ne cu un miros tare, ce nici nu se putea asemăna cu acela al neamului nostru...

Si am mers mult, mai și tu pe unde... trezindu-mă deodată jos, în picioare, în zgombotul acela infernal al casii unde erau și alte cucoane, însă cu sănul gol și neavând nici una la piept vreunul din neamul nostru...

M'am pomenit d'odată căcat în picioare, strivit de niște tocuri subțiri, de mi se părea că zilele mi-s numărate.

Incepusem să sănger, simțind că trebuie să-mi dai duhul, înăbușit în aerul acela îmbăcisit cu tot soiul de parfumuri, care de care mai tare, mai pătrunzător... Toamă în clipă în care credeam că s-a sfârșit cu mine și când imploram vre-un ajutor, a picat aproape de mine și frățitorul meu cel mic.

Cătă al clipei aș venit peste el doar, cuprinși în același dans drăcesc, repezindu-se unul într'alul cu furie, de parcă se bătea, cotrobîndu-l în picioare pe bietul meu frățitor care își dedea sufletul sub călcăile desmiticilor, de mal-mal să cadă grămadă amândoi, alunecând în sungele celui stropit. Iar hoțele de răs și chiotele desfrânate ce își suțină din toate gurile, acoperiră ultimul suspin al celui dintr-o tulpina cu mine.

Cu gândul la bătă mama, al cărei trup săngra înăea, și la sfîntul nostru dătător de viață, mă pregăteam să-mi primeșc soarta ce-mi era dată, fără să mai mă gândesc la puțină scăpare.

Să atunci și-ă rătăcăt privirile asupra mea și am susținat usurat, cugetând la putința unei morți ceea mai milostivă.

Iar când mă ridicat, când am simțit degete blânde securându-mă de praful blestemat al parchetului, pe care se repezeau înainte în danțul lor blestemat, perechile afurisite — atunci am simțit că sunt seăpat, d'ocamdată și că pot să mă aștepă la o picire mai puțin grozavă.

Iar trista istorisire a vieții mele, menite să se irosească, aici, în glasă subțire de căstări pe care mi-ai ales-o ca sarcofag, te rog să învățește-o că mai mult, păstrând-o ca o mărturie a dragostii de viață cu care pier neamurile tuturor săpturilor dăruite de atotputernicia firei cu pondăbă și parfum, fire și tremurătoare, ca și vacul nostru pe lume, ca și vacul lumel întregi.

Așa mi-a povestit, — sfârșit prietenul Burlan — trandafirul verde, piat de delă sănul celor ce-l purtau în valvărejul unui dans desmătat, în vîlmășagul de cretin și desfrânate ce fac din noapte ză prin localurile de pierzare...

CANTEC BASARABEAN

Frunză verde, frunză verde
tremurând ușor în plop,
Am un dor ascuns în suflet
ce rău astăzi să-l țes grop.
Vreau să-l spui cu șopârlă caldă
către razele din soare,
Vântul să drumeț ce trece
și la păsări căntătoare.

Frunză verde, frunză verde
care în zilele călduril
fremăldând înveciz crângul
și dăt glas duios păduril,
Am un dor de focul căruil
rișață în chinuri înăi trăesc.
Dor de frâș adduc și veșnic
dor de graiul românesc:
Să-l aud roșit de preot
când ne binecuvîntăzd,
și în scoli de învățătorul
care mintea luminează.

Frunză verde, frunză verde,
spune-mi tu, mă înălă minte:
Cum să rog, cu ce cuvinte,
pe acerul părinte
Ca să-l facă să asculte
pe slăbitul împărat
Dorul gândului fierbințe
și al inimii ofstat,
Căci românu bun prieten
săre în sufletu-i făină
O comoard nestimată:
gând curat, recunoștință.

N. Tine

București petrec

de ION DRAGU

De ce titlul acesta?

Ca să nu cauți un altul.
Așa dar nu e serios?

E său va fi tot ce veți dori. Serios, ironic, filozofic, anecdotic; sub masca lui te poți lăsa în voia hazardului capitolului, în voia istoriei, descrierii, satirei, meditațiunii, gîndurilor... nu mai înzistăți, ca să nu adaoag: și statistică!

Titlul acesta spune tot și nu spune nimic. El îngăduie deopotrivă proza și versul; gîndurile mari și cîtrenile mici, el te lasă să faci multe și promite și mai multe.

Era mai mult decât trebuia ca să mă facă să-l aleg.

Datăl unul dramaturg: è să scoată din el hecitolitri de lacrâmi; între mâinile unui autor de farse, va zdrängăni râsul timp de trei acte. Cincinat ar scoate din el un volum de epigrame variind pe același ton. Eftimiu o tragicomedie neînteleasă de Teatrul Național care i-o va refuza, Herz o comedie de reminiscențe pariziene.

Sunt atâtea moduri de a face să petreacă copiul canclios, precoce și naiv, nesăbuit și cu judecată, sincer și prefăcut, imbrăcat în aur sau numai poleit, care se numește „Bucureșteanul”!

Priviți și ascultați!

Prin crăpăturile ferestrelor dăre lungi de lumină străpung lespezele de piatră ale scărăi ce conduce în varieteu. În ceața fumului des, o cântăreață în haine roșii, făpurile se ciocnesc, instrumentele urlă; între buzele sulemenite ale femeii expiră un refren scârbos ce cade peste cărnurile revărsate ale corsajului stacojiu. O pantomină de căruri prea albe și prea roșii, greoaie și fără ținută, ce se zbat în gesturi obscene... Fumul își mișcă deodată spiralele sale plutitoare deasupra tumultului aplauzelor; femeia a sfârșit... ha nu, e bisătă! Și de jur împrejur, în tabagiile sălei, în ipsosul decorurilor, în auriturile false ce se înverzesc, căruri grosolană din cari curg onguente, farduri și coldreamuri ca niște lacrâmi de mizerie! *București petrec!*...

O milie de persoane de amândouă sexe sunt îngrămădite în cutiutele prea strâmte ale unei colivii în care aerul înăbușe, în care lumina orbește, în care crampă chinușe, în care apoplexia până se încrepare, în care tirada actorului asfixiază. *București petrec...*

O masă cu postav verde. Luminate în mijlocul semiintinericului care plutește deasupra lor, câteva rete vechi și noi. O femeie tânără își plimbă mâinile albe pe cărțile lucioase și sămănă la întâmplare argintul din care va izvori avere. Fiecare din gesturile pe cari le face își are urmarea în privirea-i care se aprinde de lăcomie sau de speranță. Câștigă. Argintul plouă, grămeziile de monedă s'adună și se risipesc; iar ea se mișcă pe scaun, întinde mâna, râde și tremură. În jurul jucătoriilor se silese să rămâne nepășitorii la fanteziile norocului, până când o lovitură, bună sau rea, le luminează ochii de o bucurie rău înfrânată, sau le crispează, într-o scliere de argint, dispără ultima șansă. În mulțimea lor, o bătrâna cu ochii afundați în mijlocul dresurilor neputincioase, cu albul părului murdarit de vopselile batjocoroitoare, cu penile pălăriei asămănatătoare unor penaje de dric, își intinde mâinile scobite și tremurănde spre cărtile ce-i staț în față. Norocul s'a schimbat. Femeia rea tânără pierde totul. Ochii-i turmăresc ca 'n vis argintul ce dispără. Adineaori era admirată, învidiată. Acum, elă îndinu-se pe picioare, pleacă. Unde?... Și în timpul acesta afară noaptea-i senină și stelele aprinse lucesc ca niște ochi de aur îngăduitor pe catifeaua linștită a cerului. *București petrec...*

Un tap, doi tapi, trei tapi... o halbă, două halbe, trei halbe... un svart, două svarțuri, trei svarțuri... tutunul îngreviază creeri, berea încurează limbile, domino-urile pocnesc, ochii elipsește, ziarele de seară circulă... *București petrec...*

Un tap, doi tapi, trei tapi... o halbă, două halbe, trei halbe... un svart, două svarțuri, trei svarțuri... tutunul îngreviază creeri, berea încurează limbile, domino-urile pocnesc, ochii elipsește, ziarele de seară circulă... *București petrec...*

Iați trei „Agricole”... Cine vrea „Tramvaiele comunale”?... Cum stăm eu „Gevora-Călimănesti”?

„Valorile cresc, scad, scad, cresc... A propus, știi că X a fugit cu banii patronului... R, să spânzură azi dimineață... Z, a fost arestat... *București petrec...*

— Unde alergă așa? — El! la informațarea generalului Galon. O să fie bine. Muzică, totă garnizoana, notabilități cu duzina, discursuri calificate întâi. Vino cu mine, e interesant și o să sim cinematografia! Ai dreptate, haidem!... *București petrec...*

O sală mare. Curtea de o parte, jurații de alta. În față massa compactă a amatorilor de plăceri cu nevestele, mame cu copiii lor. O ușă se deschide, un spectru se tăreste.

Expoziția tinerimei artistice

„LA SECERĂ”, de Rodica Maniu

Prin geamurile palatului șiruie lumina. Candelabrele de cristal desfăcut în florii nemăscate și înflorite în culori dulci și răzătoare, strălucesc cu toate foioile lor. Sub lumină irizată, grupurile înlanțuite trec în vîrtej. Pline de molesire și de voluptate în rotunzimea lor miștoasă, femeile plecate puțin pe spate și răzătoare fac să sclicească ceafa lor de zăpadă sub floriul părului roșioră în care diamantele tremură ca niște picături de apă. Buze roșii și vii, surâs strălucitor de atâțare și de farmec; brațele frumoase reiasă în geliciunea lor turburătoare pe severitatea fracurilor negre, pe tunicele luminate de aur ale uniformelor. În încrucișările cadrilor, stofele cu ente drepte, lampasurile mărginită cu dantele, mușcările transparente șmestecă ondularea trenelor lor. Ochi înviorați de dorința de a plăcea aruncă în trecere strălucri magnetice. Bucuria plăcerii regăsite, a vieții moderne renăscând, dă tuturor profiliurilor acesora de femei o expresiune de grătie provocătoare și ca o primăvară de frumusețe. Părul începe să se descrețească sub calda atmosferă a balului; un „odor di femina” plutesc deasupra realității muzicelor și dansurilor. Iar involușurile continuă să arunce prin jocuri de lumină umbre străvezile pe umerii lor. *București petrec...*

„Nu și putea niciodată să renunț la termenii *technici* ai științei mei, să mă cobor și să-mă cobor știința la pricepera publicului cel mare”.

„Ah! dar atunci e o anumită mentalitate, comună cătorva persoane, care său speriat de puținul ce aș învățat. Chipul acesta de a judeca e cu totul dăunător și publicul celuș mare, căruia îl refuzi cu aroganță dreptul cel arc să fie luminat și tă însoțit.”

„După părerea acestor persoane — din fericire prea puține — știința e un apanaj al cătorva. Ideile cu totul greșită și care dacă ar avea putere ar stăriji progresul.

Nu există nimic care să nu poată fi explicat publicului celuș mare și păpă și matematicile superioare pot fi înțelese, în genre realitățile lor de cel mai mult. Ceva mai mult, aceea care nu poate să deslușească în mod căt se poate de lămurit metodele și rezultatele unei științe, dă cea mai frumoasă dovadă, că el însoțit nu înțelege cum trebuie aceea știință. Știința nu e de căt un mod

Președintele citește verdictul de condamnare la muncă silnică pe viață; spectrul își ascunde fața în mâini, și... *București petrec.*

București petrec pe jos, călare, în trăsură; *București petrec* zna, noaptea, dimineața, seara; *București petrec* făcând binele, făcând răul; înselând, fiind înselați; răzând plângând; ruinându-se, arzând, murind.

București petrec chiar când se plăcătesc, — ceeace e mai bine decât orice...

Convenții științifice

Adevărata cultură

Acum câțiva timp am anizit pe un tânăr, doctor în științe, care spunea cu multă emfază, că nu poate vorbi publicului cel mare în mod popular și că nu poate să vorbească de căt despre cercetările originale.

Nu știu să fi făcut vre-o mare și interesantă descoperire, să fi adăugat vre-un inel la lanțul cunoștințelor noastre, și m'a mirat această păreră ciudată.

Peste câteva zile, am auzit pe un altul, întors de curând din străinătate, unde a studiat o anumită ramură a științei:

„Nu aș putea niciodată să renunț la termenii *technici* ai științei mei, să mă cobor și să-mă cobor știința la pricepera publicului cel mare”.

O vrăbie perdută, rătăcită Pe o căsuță albă se-așeză Un prunc abia născut plângând casă Si vrăbia speriată atunci sbură.

convențional de a înțelege realitatea, natura în toate manifestările ei și natura poate fi înțeleasă. Cet mai mari invățăți au fost cel care au știut să se exprime și clar, ca să poată fi înțeleși de căt mai mulți.

Incerarea de a crea o clasă privilegiată, un nou titlu de nobilă, e o mare groșală, e o crimă socială în veacul acesta al democrației.

Când în toate ţările culte, invățății de seamă se simt obligați să se coboare în mijlocul poporului spre a-l lumi, nu e dat nouă să punem în locul ișlicilor un neam nou de boeri, de pedanți care el ei dință nu și cunosc bine știința cu care se mandresc. Priviți ce se petrece la „Prietenii Științei”. Sunt atâția invățăți de seamă specialiști distinși, care cu toate acestea au ajutat la întemierarea unei societăți pentru propagarea culturii generale, în conferințe înțelese de ori cine se mandresc că aici niciunul să arunce căteva raze de lumină, care să străbate marea întunerică intelectuală ce domnește încă în toată țara.

Numai lenea și nepuțința pot să cauzeze refuzul de a împrăștia ceea ce din cunoștințele ce le-au dobândit.

Victor Anestin

DIN „PIERDUTI IN INTUNERIC”

O vrăbie pierdută, rătăcită Pe o căsuță albă se-așeză Un prunc abia născut plângând casă Si vrăbia speriată atunci sbură.

Ajunsă într-o pădure înflorită, Văzu un om pe iarbă tolănit Ce-l zise: „A mea-ă pădurea” Păsărica Zărلنău-i două pene, a fugit.

Pe-o turlă de biserică, gălită Numai în floră, o clipă poposă Văzând că miriș, un print si marchiză Plângând amar, zbură și de aci.

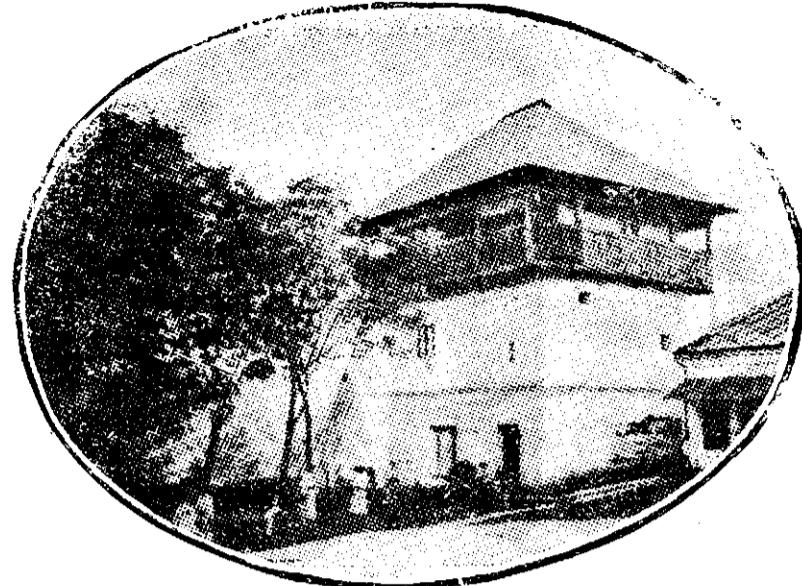
Se-opri în zori, în vîrful unui munte Pe-un biet bordel. În somn de veci Năuntru o bătrâna. Aci rămasă Zicând: Iată 'n sfârșit pe soție dormea.

A. Al. Codreanu

Vechea arhitectură românească

Casă țărănească din Pietrari (Vâlcea)

Culă. Cernătești (Dolj)

FILOSOFIA d-lui A. D. XENOPOL

de TIB. R. CONSTANT

Recepțiunca unuia nou membru în Academia Franceză este un eveniment cultural mondial. Pentru noi, Români, primirea recentă a d-lui A. D. Xenopol, prezintă însă și un interes național, căci unul dintre cele mai înalte așezămintele culturale ale lumii a chemat în sănul său un concetățean al nostru.

Presă întreagă s-a ocupat de acest eveniment, și în desebă presa românească.

Sărbătoritul însă, deși faptul pare curios, este mai bine cunoscut în străinătate decât în propria sa țară; căci dacă numele și faima sa sunt populare, ideile sale nu sunt aproape de fel cunoscute la noi.

Totuși repetă unuia după altii, ca propagalii, că noui academician este un mare savant și un filosof adânc. Dar aproape nimeni la noi nu stie cării sunt operaile, conținutul lor, în ce consistă originalitatea și valoarea lor. Trece peste faptul că unii (foarte puțini) critică în ascuns teoria d-lui Xenopol asupra Istoriei (opera sa capitală) fără să o cunoască și bineînțeles tocmai fiindcă nu o cunosc.

Unele zare, crezând că aduc mare servicii publicului, său mărginit să transcrie lista operilor d-lui Xenopol. Listă procurată poate chiar de autor; dar n'au arătat în ce consistă opera sa de căpetenie. Astfel că publicul, citind articolele cu lista, a rămas tot așa de strein de cecace admira că și autorul articolelor cu pricina.

Dar publicul nu trebuie să fie așa de pretențios față de unuia oameni, cării poate ar avea toată bunăvîntintă să îndrăjnească, dar cării ei făsăi ne spun implicit că au nevoie de școală.

Astăzi îndrăznește să fac cunoștuță marcului public, în câteva rânduri, opera filozofică a d-lui A. D. Xenopol. Încurajat de prefața ce d-sa a scris lăsrărei mele „Ştiința Istoriei după A. D. Xenopol” și în care spune: „M-am bucurat când l-am citit manuscrisul de a vedea căt de bine a patrunc d-l Constant pretutindeni gândirea mea, care atinge adeseori probleme foarte aspre ale cugetării omenesti”.

D-l Xenopol este nu numai un savant istoric, istoricul savantă mai avem, dar și un adânc cugetător. Astăzi un filosof trebuie să fie și savant, și încă savant enciclopedic. Înainte de 1898 data apariției operei sale *Principiile Fundamentale ale Istoriei*, d-sa era cunoscut ca savant; de la această dată se face cunoscut ca filosof. Franța l'a apreciat înțâi, apoi celelalte țări civili-

zate, în fine, prin inițiatice, și România.

Originalitatea filosofiei sale constă în baza științifică ce d-sa se încearcă că dea istoriei, cunoașterei trecutului. Este Istoria o știință? Său întrebă filosoful, cum său întrebă cu privire la Drept, Sociologie, etc. Cării sunt principiile ei fundamentale?

Spre a răspunde, autorul deosebindu-se prin aceasta de ceilalți, împarte științele, cunoștințele noastre sistematizate despre natură, în două, după natura fenomenelor ce studiază. Primele se ocupă cu fenomenele, cu întâmplările cării se petrec totdeauna la fel, cării se repetă. Ex. cădere pe pământ a corporilor mai grele decât aerul, atracțunea planetară, sau lupta animalelor și a oamenilor pentru existență etc. Ele se mai numesc științe teoretice, sau științe de legă, sau științe propriu-zise. Celelalte se ocupă de fenomenele cării nu se întâmplă decât o singură dată. Ex. căderea Imperiului Roman, Revoluția Franceză, Unirea Principatelor Române, etc., sau trecerea globului pământesc prin cele trei faze gazoasă, lichidă și solidă și apoi prin cunoștutele ere geologice, etc.

Aceste fenomene, prin deosebire de cele cării se repetă, se succed în cursul vremii unele după altele, formând serile istorice, cării fac obiectul studiilor istorice, a istoriei, când fenomenele său întâmplă în societățile omenesti.

Totuși, în natură nu sunt două categorii de fenomene absolut deosebite. Propriu zis nu există decât o singură categorie, aceia a fenomenelor cării se repetă totdeauna și peste tot locul la fel; dar dintre acestea unele se desprind în cursul existenței, altoindu-se pe celelalte și formând chiar un tot de sine stătător, sunt fenomenele de succesiune, sunt faptele istorice.

De pildă în societățile omenesti, cea mai mare parte din acțiunile noastre se pierd; sunt însă unele cării, deși isvorăsc adesea din acestea, totuși au o soartă mai nobilă, rămân spre a condiționa la rândul lor progresul, sunt fenomenele istorice.

Natura există și se preface în același timp sub impulsunea a două categorii de forțe: una care imprimă fenomenelor o mișcare de repetiție, alta care face să se transforme o parte din ele; să evolueze, să progreseze. Natura ce observăm astăzi este rezultatul unor lungi și numeroase serii de prefaceri. Cunoaș-

terea prefacerilor societăților omenesti în decursul vremii formează obiectul istoriei propriu zise.

Ceace interesează în istorie este cauză și efectul unui fenomen. De ce s'a întâmplat cutare eveniment, și urmările lui.

In celelalte științe, ceea ce interesează în primul rând este modul de manifestare al fenomenelor; cum se întâmplă ele de obicei, legile acestor fenomene. Așa legea căderei corporilor, care arată că viteza lor crește proporțional cu pătratul timpului parcurs, este o lege științifică prin excelență. Ea interesează în primul rând pe omul de știință. Neapărat căteodată spiritul omenesc vrea să stie și de ce fenomenele se întâmplă într-un anumit fel, vrea să aibă și explicarea fenomenului. Dar acest lucru nu-i neapărat necesar. Explicarea vine în urmă. Legea cauză se descoperă în urma legel de manifestare. Așa înțâi Kepler a formulat legile mișcării planetelor, după cără ele se miscă, și numai în urmă a venit Newton, care a arătat de ce ele se mișcă astfel, explicând aceste mișcări și formulând legea gravitației: corporile se atrag în proporție directă cu massele și în proporție inversă cu pătratul distanței.

Legea din științele propriu zise corespunde seriei istorice. Prin ajutorul acestora ne explicăm trecutul. Căci istoria nu are de obiect numai cunoașterea faptele din trecut, ci și legătura dintre ele, explicarea lor.

Astăzi însă nu sunt decât încorporarea forțelor de dezvoltare cării dau naștere repetițiunii acelorasi procedee, puse în acțiune de succesiune, pentru realizarea evoluției. Aceste repetiții singure sunt susceptibile de a face obiectul legilor istorice. În acest caz ele trebuie studiate în ele însle și fără legătură cu faptele. Dar caracteristica istoriei este seria. Sub raportul puterii de generalizare ea se echivalăză cu legea din științele propriu zise; căci dacă seria reproduce dezvoltarea unei succesiuni, legea reproduce modul de manifestare al unei repetiții.

Este adevărat că adevărurile istorice nu sunt încă sistematizate științifice. Aceasta fiind că nici logica deducativă a lui Aristot nici cea inducitivă a lui Bacon, pe cără s'a ridicat edificiul științific actual nu sunt îndestulătoare. Istoria are nevoie de o logică nouă care să se bazeze nu pe repetițiunea ci pe succesiunea fenomenelor. Ea este în așteptarea unui nou Aristot sau Bacon.

D-l Xenopol arată bazele pe cără s-ar putea clădi logica istorică.

Spațiul nu ne îngăduie însă dezvoltări vreia mari; de aceia ne permi-

tem să trimitem pe cititor la studiu nosru de mai sus.

Spre a termina acest rezumat, falnicamente incomplet, vom adăuga că teoria d-lui Xenopol face obiectul preocupărilor întregel lumii filosofice și nu-i surprinzător ca pe calea deschisă de marele cugetător să nu întâlneim adevăruri cără să revoluționeze știința.

Epigramă

Luî Victor Eftimiu

„Scriu pentru galerie,
unde sunt oameni tineri
cară ascultă ce spun actori;
nu scriu pentru statuți
unde sunt măgari bătrâni
cară se uită la picioarele
actrițelor...“

Victor Eftimiu

O sinceră prietenie
Am pentru el că nu-i banal,
Dar nu-l văzut la galerie.
Că-n stat.

A apărut „Statuț“ de M. Codreanu

El face „Statuț“ căte vreți,
Dar a finit în totdeauna
Să aibă printre cîndreți
Una.

Proprietarul unuia magazin de
mobile

Dormitoare-n roș și-n verde,
Lămpă, birouri, canapele;
Iar nevestă-sa se pierde
Printre „mobile de piele“.

Const. Răuleț

Vocea Destinului

Sais-ju qui je suis?
Guy de Maupassan

Proten, cu mii de ochi și brațe,
Născut din razele soare,
Nu rege sunt a tot și toate
Din vremi de cinci ori mitenare.

In fața mea se închină ceru!,
Chișă mândrul scare — fatul meu.
Natura încreagă mi se pleacă
Și'n plinul tot, sunt rege eu...

Ei sunt Lumina, sunt Speranța,
Sunt Desnădejde, Intuneric;
Sunt tot ce vreau și-așa cum vreau
In mreaja mei eu totul ferec.

Prefac cum vreau tot universul,
Căci eu sunt regele naturii,
Să n'jur arunc după-al meu plac
Sămânța Binelui și-a Urit.

E. Staub

VIATA FEMEILOR MEXICANE

odinioară și acum

„Iubita mea frică, drăgălașă porumbită, te-am născut și te-am hrănit, ascultă de vorbele mele. Îmbrăcăte cuviințios și curat, fără vanitate. Clubușește aceea ce vorbești. Nu-ți sulemeni nici odată față, nu-ți văpsi buzele, că asta o fac numai femeile desfrâname. Nu-ți intina fecioria. Fiș o soție credincioasă. Dumnezeu, atotstuitorul vede totul. Fă cinstire tatălui tău...“ Acest avertisment îl adresa mama fiicei ei adulță, când aceasta la numită era condusă la casa mirelui ei și la despărțirea ei da staturi privitoare la îndatoririle față de viitorul ei soț. Acesta primea de la tatăl său învățătură corespunzătoare față, de traiul cu omul, în calea vieții — după cum povestește Sahagun, istoriograful vechiului Mexic, despre datinile cazonice ale locuitorilor săi.

După serbarea nuntăi mirele nu în spinare pe soția sa și o ducă în camera nupțială însoțit fiind de fiineri cu torte în mână.

Dacă părinților li se năștea un copil, era scăldat de moasă a patru zile după naștere, și apoi ea rostea o rugăciune de binecuvântare.

Numeal după această ceremonie nouă născut era primit ca membru al familiei. Gemenii erau numiți „serpi” (coate) și fiindcă o astfel de naștere era privită ca un rău augur, de regulă unul dintre ei era ucis și — mâncaț.

Dacă copiii, în timp ce creșteau manifestau apucături reie erau aspru pedepsiti; la vîrstă de 8 ani erau puși să șează pe mărăcini; la 10 ani erau bătuți cu muci, la 11 ani se țineaau de asupra fumului gros ai unui foc mare, iar la 12 ani erau îngropăți în pământ umed până la gât.

Sălbăticia barbară a obiceiurilor religioase în vechiul imperiu astăzi nu se oprea nici față de femei — și între numeroasele victime omenești, al căror număr Zumarraga îl evaluaiza la 20.000 pe ană găsim și numeroase femei, care erau jertificate zeităților.

Cu deosebine grozav de crud era cultul jertfei în onoarea mamel zelilor Centoceti (mexicana Ceres) rareori fi jertfănumă femei, și cărora mai înainte de a li se străbate inimă, li se trăgea pielea de pe corp.

Cu nimicirea vechiului imperiu mexican de către cuceritorul spaniol Fernando Cortez se ivi cu incertul și o schimbare în obiceiuri și cultura apusului aduse femeilor multe ușurări, de care se foloseau numai cele mai bogate. Femeia proletară din diferitele rase încreștate a rămas și este și astăzi viața de povară, ca și în vechiul Mexic. Locuința în care-și face ea gospodăria este primitivă și bucatăria seamănă cu o peșteră primitivă. În general pentru femeile americane, curățenia, în cele mai multe cazuri, este o noțiune necunoscută, atât la femeile lucrătorilor și ale meseriașilor, cât și la doamnelor spanio-indiene sau de altă origine.

Aceste din urmă, se îmbrăcă, fierbinte, după ultima modă din Paris sau New-York și în preambulările lor sunt însoțite în totdeauna de căte o servitoare. Voară severă păzită este și față din aceste cercuri sociale care poate vedea și vorbi cu iubitul ei numai prin zăbrelele inalte ale fețelor. Un semn de o deosebită favoare pentru amant este când el are permisiunea de a însobi pe aleasa înimii sale, la teatrul său la luptele cu tauri, în compania mameli ei și a unei servitoare. Si pe când jos în arenă se dă „luptă” grozavă între om și taur, pe care numai camenii cu nervi de otel din Europa centrală o pot privi până la sfârșit. „frumoasa” încocată cochetăză cu ochi galbeni cu cavalerul ei său la parte la aplausurile asurătoare, cu care este întâmpinată o Tânără

UMBRA

*Cu cine sunt acum pe drum, cu cine merg?
Nu simt atât de singur pe-un drum mereu tăcut,
Să par că sunt o umbră — și umbră fiind, alerg,
Să regăsește odată pe cel ce m'a pierdut...*

*O! poate că odată, sub umbra unui pom,
Ne-am odihnii de noapte, eu umbra și el om,
Să-am adormit în noapte și nu m'am deseptat —
Iar el porând în lumă, în noapte n'a lăsat.
... Să-a prins să bată în urmă, din mișcă noapte vînt,
Să frunzele căzură cu toate la pământ...
Iar noaptea care, n'ea,
Cu-adâncă e lăcere, uitat mă cuprindea,
A dispărut de-odată că mă lăzii doar eu,
O umbră neînțeleasă călând drumețul meu...*

*Vai! pentru care întă, pe drumuri lungi, porni?
Sub care pom, cu mine, drumețul se opri?
De-aș fi cu el pe cale ușă și eu ce vrea?
Dar nu e nici năințe și nici în urma mea,
Dar nu e nici în dreapta-mă și nici în slânga-mă nu-ți.
Ce-mi spune totușă, însă că sunt pe calea lui?
El merge, cine știe pe unde, iară eu,
O umbră neînțeleasă călându-mă mereu,
O! poate merg năințe, ori poate în urmă merg,
Sunt obosit de cale, sau poate că alerg,
Dar nici nu știu pe unde, și nici spre care zări
— Si vesnic ne desparte aceleași depărțări...*

M. Săulescu

Mexicană, când ea — și acestia este privită cu o deosebită atenționă — în calitate de amator, cu un pumnal sigur dă lovitura de moarte tacerului infuriat.

C. Scutu

Figuri dispărute

† Pompiliu Eliade

Zilele trecute s'a săvârșit din viață Pompiliu Eliade, profesor universitar și fost director general al teatrelor. Regretatul suferă de mult timp de o boală grea. A fost o personalitate de elită, distins conferențiar și profesor, — un intelectual fruntaș al țării noastre.

Lui Pompiliu Eliade îi revine meritul de a fi modificată legea teatrelor, în aşa fel că artiștii-societari să se bucură de o situație mult mai bună ca în trecut.

Iumermântarea regretatului Pompiliu Eliade s'a făcut, cu un deosebit ceremonial, la cimitirul Bellu.

La momentul său făcut panegiticul regretatului d-nii Simeon Mandrescu, profesor universitar și I. Liviu, artist-societar al Teatrului Național din București.

Cu moartea lui Pompiliu Eliade instituția teatrelor noastre pierde pe unul din cei mai de seamă sprijinitori ai ei.

plutește, trec doar fulger foarte luminioase, care nu fac de căt ea poetul să observe și mai bine imensele și sumbrele prăpăsti ale visurilor sale. D. Săulescu e sincer și de acela poate să plăcă, e încredințat că toti, și cel ce plâng și cel ce râd duc o lăptă amară:

„Năuntru îlor e același tragedie,
Același iarnă tristă și pustie,
Același primăvară”.

E o chestiune de temperament joasă, de mediu, de obișnuință și poate să-l asigure că în sufletele celor mai mulți nu e nici un anotimp; e o vreme nedefinită, sură, care nu-i lasă nici o impresie.

Bine înțeles, această nu vor principala nică odată pentru ce poetul are o viață susținută asa de agităță, de ce-l doare văzând „corăbiile care pleacă mută și greoaie”, de ce-l doare „durerea lui Faust” și mai ales gânduri că:

„Si cum se duc atâtea și-atâtea poeziă,

„Pierzându-se în sunet, uitând să le mai scrii.

Când am citit poeziile d-lui Săulescu plouă; plouă mereu, monoton, plouă aşa cum descrie dânsul ploaia într-o poezie din acel volum.

Poate că de întârziat cu 24 de ore citirea volumului, dacă ar fi străbătut soarele la care Iuna Mai are dreptul să-lăzii și impresionat mai puțin poeziile d-lui Săulescu, sănă nu mai ar fi impresionat de loc. Si mi-ar fi părut rău, căci razele săgăinice ale soarelui, dătătoare de energie și viață, m'ar și povătuit să spun, că existența noastră nu e așa de plumburi cum o descrie d. Săulescu, că poți să trăești și fără să visezi, fără să te pierzi în prăpăstile sumbre ale melancoliei. Dar orice tablou, datorit fantiei celui mai de seamă pictor, trebuie pus într-o anumită poziție, ca să poată să văzut așa cum-l-a conceput artistul într'un anumit moment.

Albert.

EX-LIBRIS

Departie, vecizii de M. Săulescu.

Criticul literar trebuie să fie cu totul obiectiv; aproape că trebuie să-l clasezi pe bietul om tot în specia homo sapiens, dar în aceea a pedanților. Mulțumesc bunului creator că nu m'a zămislit critic, ci un simplu cititor care-și împărtășește părerile lui și alțora.

Dacă eram un critic literar, aș fi verbit poate rău despre poeziile d-lui Săulescu; aș fi găsit că e un poet, care nu înțelege nici lumea, nu se înțelege nici pe sine. Ca cititor însă, găsesc că d. Săulescu cristalizează admirabil o stare susținută foarte interesantă. Vagul în care îl plutește sufletul are un parfum deosebit față de buchetul de flori îndrăzneț și prea colorate al poeților moderni.

„Departel... cine știe spre ce șinut și unde?

„Ceva din altă parte și nu pricepem ce.

„Să cine știe unde se duce-atâta lume!

... și poate pentru un gând.

Pe care nu-l știu încă, dar va sosi curând.

Oh! cine știe, poate e totul o părere.

Aș putea să citez sute de agenții fraze ce indică un mod de gândire particular... indoială, ne siguranță, veșnicul poate și cine știe!

Dar ce am vrea oare să cerem unui poet? Realitatea? Nu, nu să cerem aceasta nici odată. Si e o mare iluzie a poeților care cred că pot în mod intuitiv să priceapă natura. Nu, nu o pot pricepe, căci a pricepe, e a analiza și nu se poate pricepe altfel. Dar o divină al intuiției nu mai are valoare astăzi, când pe calea judecărilor său descoperit minunii ce nu-și găsesc egalul în imaginația cea mai secundă.

Concentrarea sufletului nu poate să aibă ca rezultat de căt visul și d. Săulescu își visează viață, lucru ce nu poate fi sociotat ca o gresală, și însăși natura poeziilor să facă preumbări prin domeniul întins al neconștientului, să atingă cu aripa teatrică enigmele și să nu deslege nici una.

„Aseară, gândul meu era un solitar...

„Chilia lui, castelul meu de vise...“ Vedești, spune singur acest lucru. Pentru d. Săulescu nu există natura exterioară, iar prin vagul în care

Nedreptate pedepsită

— Fabula chineză —

Un țăran își ara ogorni său. Pe naștepte i se rupe cutitul plurilor. Țăranul se aplecă să vadă ce îl putuse strica plugul pe un șes întins cu un pământ moale; cercetând cu deamănatul găsi o oală de pământ de toată frumusețea. Țăranul duse oala acasă, o curăță bine și împodeli casa așezând-o într-un colț, punând în ea și dările mică obiecte pentru care nu găsea un alt loc mai potrivit.

Intr-o ună zile când țăranul luă obiectele din oală, ca prin vis apărute altfel în loc.

În cor cu toți ai casei, strigați că oala trebuie să fie vrăjită. „O să pun un ban — zise țăranul — și să vedem ce se va întâmpla”.

Când luă banul din oală, altul apare în loc. Văzând această minună, țăranul puse argint mai mult și pe care-l luă cu multă lăcomie. În loc altul apărea.

Lua, lua într'una, în căt orbit de același fericire, ordonă familiei să să nu cumva să spue cuiva despre acest miracol. Copiii însă puțin căte puțin răspândi sponul puterii miraculoase a oalei, astfel în căt întreg satul se minună. Vecinul de lângă ogorni fericitului țăran prețindea că oala a fost găsită în pământul lui și deci — de drept — lui aparține oala.

Din cauza deselor certuri, țăranul ce găsise oala — fu nevoie să se adrese judecătorului.

Judecătorul nu crezut de altfel în calitatea miraculoasă a oalei, în căt ordonă să i se aducă vasul pentru ca personal să facere puterea ei.

Când constată adeverul, cu o atitudine gravă luă loc pe jilțul judecătoresc, zicând:

— Lucrările sunt foarte complicate. Nu e posibil de a da o soluție dreaptă. Aceia ce îi vor să drapte, celal se va crede nedreptă. De aceea nici unul din voi să nu aveți protestaunea de a poseda vasul. Deci în numele legel hotărâsc confiscarea oalei.

Tărani sură nevoiți să plece cu mâinile goale. Despre acest fapt aflără tot locuitorii acelui provincie și cu totii desaprobară hotărîrea judecătorului.

Despre această hotărîre locuitorii incunoștiță și pe tatăl judecătorului, încât acesta invită pe fiul său să vină la el, unde îl dojeni aspru de renuma interpretare a puterii sale. Judecătorul îi răspunse că nu merită dojenele lui de oarece toată afacerea se reduce la o oală de pământ.

— Cum zise tatăl judecătorului, — avem atâtea vase frumoase de portelan și metaluri; la ce îl servește acea oală săracă preț?

— Apoi să veză tată, — oala posedă o calitate miraculoasă specială. Să povestesc despre puterea miraculoasă a oalei.

Tatăl însă se îndoiește.

Atunci judecătorul poruncă să-i se aducă în odaia oala miraculoasă, așezând-o pe pardoseala.

Aruncă o monedă de argint și cînd judecătorul o luă, în fundul vasului apără alta, în cînd luând una după alta, tatăl judecătorului nu și credea că îl văd ochii. Se aplecă cu capul în jos în vas pentru a putea vedea căt mai bine, ce apare în fundul vasului, și... din nebăgare de seamă căză în oală. Judecătorul îngrozit apucă pe tatăl său de picioare, trăgindu-l afară: — în fundot oalei însă apără din nou un alt tată. Judecătorul îl frase afară și pe acesta — și iată că în vas se săbătea un al treilea... și cu căt judecătorul scoate mai multă față, ca atât apărău și mai mulți în loc. Când se umplu odaia, ograda — și oala isvoră altă noi tată care semănău cu două picături de apă.

In sărsit oala se sfârăma de atâtca lovituri de picioare și sfîndă judecătorul nu mai stia care dintre toti tatăr și cel adevarat, tu nevoi să-i învrijească pe toti și să-i respecte, sănă la sărsitul vieței lor.

Astfel, judecătorul fu pedepsit pentru vina sa, de a fi judecat pe tărani cu usurință.

Traducere de Miluță Simion

EPIGRAME

Unul Neg

Cine a răcat creșădată
Urechinile-l rebele,
Tot mă întrebă dacă nimfăea
Nu te bucurăști cu ele.

Unul însoțătel procopșit

N-a fost dat să aud
Să una ca asta:
Să 'nsurat
Si-a lăsat
De nerăstă-dată.
De doba... nerăsta.

Unul seminarișt

Chiar și azi te-ai face preot
Ca să-știi zică temea „popa”.
Dară ar voi să-știi deic
Parohie... Europa!

Unul poet vindecat de reumatism
Nu schiopătești, amicul meu,
Când fătos mergi acum pe cale,
In schimb ca sără și îndesat
Schiopează versurile tale.

Eri Sant.

Pianist și compozitor precoce

La Neapoli — orașul cîntecelor frumoase — face furorii un copil de 8 ani, cu numele de Esposito Aprea.

Frumosul și fenomenul copil a dat un concert, în care a executat, cu succes, o compozitie a sa pentru piano intitulată „Prinul palpit”. Si anul palpită clapele pianului, sub degotele sale mititele, cu o mîiestrie și cîm sentiment muzical care să înrăsteat pe auditori.

Pe lîngă compozitie, mititelul mare artist a executat și bucăți muzicale din repertoriul strălucit al compozitorilor și mai mari decât ei: Bach, Chopin și Mozart.

Ziarele italienești, vorbind de preocupație executor și compozitor, spun că are teate aptitudinile care prevestesc pe o celebritate viitoare plus... și părul lung, ale căruia plute mătăscase și cad frumos pe umăr.

Dar virtutea lui nu stă numai în păr, cum se întâmplă la mulți care vor să-si dea apărarea dă și bogăție de daruri artistice pe care nu le au deloc. E un mic Samson, care și atunci cînd pletele îl vor cădea sub foarfecile al cine stie cărei Balile, nu va scădea ci va crește în putere și manifestate eroic de acumă.

+++

Viața artistică și literară

Le dernier rayon de la vie d'Eminescu este titlul unui poem dramatic de Riria, tradus din română și apărut zilele acestea.

Se stie că Riria — pseudonimul d-nei Coralia Xenopol, soția d-lui prof. A. D. Xenopol.

Literatura franceză primește în timpul din urmă și contribuția unei din compatriotii noștri, care poate să simtă corespondențul sensitiv și engelăr și să-l redea sumar în franceză.

Așa, d-ra Elena Văcărescu a produs un nou volum „La dormeuse récélées”. Despre acest volum un poet francez, care ne-a vizitat anul trecut, spune că reprezintă o apropiere sufletească cu Ronsard.

Poeziile d-rei Văcărescu sunt purtătoare într-o imagine senzatoare și sugerează emoții adânci prin forma lor melancolică și duioasă pentru ce-a fost altă dată.

Tot în franceză își alcătuiește un volum de versuri sonore, pline de vagă melancolie, dacă insinuare și de congetare concentrată, „Apothéoses de Météores”, d. Ch. Adolphe Cantaracuse.

Aquile este un volum mai vechi, (1913) al d-lui Ion Al. George.

Poetul pare săptămînă de fericire sălii clasicismului și voie să cante subiecte din motivele inspirației clasice. Forma însă, determinată de ambianță, de mediul social, este cea

din zilele actuale, adesea nefixată, altorii căutată, ori silita.

In general, Aguidelle sboară nu prea sus însă, căci și poetul e Tânăr și ies din primul volum al autorului lor.

Istoricul literar de mai tîrziu vor avea ocazia să inscrie, să discute și să explice o mare ingratitudine literară. E vorba de scriitorul Alexandru Teodor Stamatiad.

D. Al. T. S. într-o vreme era foarte bine apreciat, admirat chiar de unii scriitori. Mai tîrziu însă, admiratorii poetului Al. T. S. și-au scăzut entuziasmul pentru traducătorul Al. T. S. Dece? Chestiuni de psihologie, ori de mai profundă cultură literară.

Ceeace-i mai ciudat însă, e că admiratorii de odinioară nu și mai mențin părerile bune niște despre poetul Al. T. S.

Desigur această evoluție, ori că motive hotărîtoare ar avea, exprimă și o doză de ingratitudine.

Eri amor și azil trădare??

+

Pompiliu Eliad, care n'a fost numai un bun profesor universitar, ci și un scriitor de seamă, a murit. Pompiliu Eliad a scris mult și în toate scrierile sale este o nerozitate viu pronunțată, mult subiectivism, dar mai ales un bogat material cultural pus la contrula. De aceea lucrările lui produc o primă impresie de pedantism, pe urmă însă sunt urmărite și cu drag și cu folos.

+

Credeam, că Emil Isac, — Emil Isac cu „Maica cea Tânără” și cu scrierile din unele zile, — și-a pus de gînd să ureze o cură de liniste, ca să-să seconforceze nervii — vorba d-sale.

Ne-am înșela! nervii săi nu-i dău pace și-l imping să spună, ce-ar face. — d. Emil Isac — dacă mori azi, mâine, său într-o zi oarecare.

— Năr mai vorbi despre el însuși.

Revista idealistă, — idealistă, fiindcă sănătatea să apară zadarnic — după mulți ani de acută oboseliă fizică și mai ales morală, a devenit feministă.

Și un doctor comun, ca o pagină de M. G. Holban, a găsit o senzațională destigătoare a chestiunii feminine. „Universitatea exclusiv femeiestă”. Spre știință cercului feminist, vom recomanda pe autorul articolelui, un veritabil Peppescu.

+

Se zice, că revista idealistă are o consorțiu, foarte învitoare într-un anume de material, întru apariție ad kalendas, întru haza, etc. e România învitoare.

+

La teatrul „Comedia” a inceput să joace trupa d-lui Radovici, — care într-un „interiur” cu multă creativitate, obținut de un ziar teatral, a spus că va avea o deosebită solicitudine pentru piesele românești.

De la apariția interviewului, scriitorii dau zor, să facă căte o piesă.

+

Expoziția „Tinerime artistice” s-a închis Vineri. Ea a fost vizitată de multă lume și personajii marcanti care au refuat foarte multe tablouri, — în valoare de peste 97.000 lei.

+

Pictorul D. Mihăilescu pregătește pentru la feamă o expoziție de peisaje la Ateneu.

+

Expoziția pictorului Tincu va mai fi deschisă cîteva zile. Ea atrage foarte multă lume la parcoul Carol, în palatul artelor.

+

D. Mihail Negru a dat la lumină, în editura ziarului „Universul”, un frumos roman psihologic:

„Moaștea lui Ion Ionescu”

E un capitol foarte interesant din marcea dramă a sufletului omenește.

*

Colaboratorul nostru d. Leontin Hiescu a prezentat d-lui ministru I. G. Duca un exemplar din imnul „Se întorc vitejii”, cu muzica de Castaldi, care urmează să fie cantat de toate corurile scolare din țară.

*

Celebra noastră cântăreață d-na Darcée a repartit admirabile succese la Teatrul Colyseum din Recreios (Portugalia) cu opera Tosca în rolul titular.

*

„O viață pierdută” este titlul unei piese în trei acte de d-na Edita Negruzzi.

Accastă dramă se va juca pe scena Teatrului Național din București.

*

A inceput examenele de clasă la Conservatorul de muzică și artă dramatică din Capitală.

*

La serbările ce se vor da la parcul Carol, în zilele de 7 și 8 iunie a. c., se va reprezenta, în arenile române, o piesă în versuri a d-lui Cesar Titus Stoika și intitulată „Semiramida”.

*

Cunoscutul monologist J. Montauzan va întreprinde un turneu artistic prin stațiunile climatice și balneare din țară cu monologe și piese într-un act.

*

Duminica trecută s-a făcut, cu o deosebită solemnitate, la Ateneu, dis tribuirea premiilor societății „Tinerimea artistică”.

*

Apelul maestrului Filip Marin prăvitor la o bilogie statuară a marii noastre Eminescu a găsit o foarte bună primire în public. Subscrările și numele subscritorilor se vor da publicitate în curând.

*

Colaboratorul nostru d. Leontin Hiescu va tine mâine o conferință la Cinema Clasic asupra subiectului: „Veacul Kiroplasticel”.

D-sa a fost rugat să încastă conferință cu prilejul aniversării de două ani dela deschiderea Cinematografului Clasic.

*

A apărut: REGINA NOASTRA

Cu prilejul aniversării de 70 ani a M. S. Regina Elisabeta a României

DE

V. MESTUGEAN

Un elegant volum cu coperta colorată cuprinzând întreaga viață a grăjoaselor noastre Suverane.

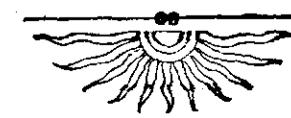
Un capitol special e consacrat operelor literare a Carmen Sylvei.

267 pagini, 50 ilustrații în text, reprezentând pe Regina la diferite epoci.

PREȚUL 1 LEU

La toate librăriile și la Administrația ziarului „Universul”.

Pentru orice reclamații sau schimbări de adrese, d-nii abonați sunt rugați să atâșeze și una din benzile cu care primește ziarul VESELIA contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă să vor fi rezolvate.

**NOILE SI
VALOROASELE**

MARI PREMII

ce acordă
Ziarul „UNIVERSUL“

cu începere de la 1 iunie, tuturor abonaților săi, pentru tragerea din luna Noembrie 1914

Lei **5.000** **Lei**
IN BONURI COMUNALE 4% **CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1915**

Una PIANINA
Un elegant DORMITOR de bronz

din renomata fabrică HOOFF & Co., din lemn de palisandru cu placă de metal coardele incrustate, cu exterior foarte elegant, o podeală pentru cel mai luxos sofon, furnizat de magazinul de muzică Jean Feder, furnizorul Curței Regale, București, Victoriei 54

UN ELEGANT PAT PENTRU COPII

cu împletitură de sărmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICA MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

de bambu, pentru salon, compusă din: 1 canapea, 2 fotoliuri și 4 scaune eleganți tapiserate

Un elegant birou de stejar pentru damă .: O oglindă venetiană de cristal
Una elegantă etajeră de bambu .: Un cuer de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbanici No. 10.—
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA GARNITURA DE MOBILA de trestie de mare, compusă din 4 canapea, 2 fotoli, 4 scaune și 1 masă, cumpărate dela fabrica de căsuți și mobile de trestie D. S. Litmann, str. Lipsca 5.

UN SERVICIU DE CEAI, frumos decorat în parte aurit, compus din 3 bucăți pe o tavă.

O CHISEA PENTRU DULCEAȚĂ, argintată și aurită, de cristal albastru.

UNA GARNITURA COMPLECTA DE BAIE compusă din baie de cop din fontă în interior, fin emailat cu email de porcelan, exteriorul vopsit cu email-lak având prea plin și ventil de securitate cu lanț nikelat, pe 4 picioare de fontă, calitatea superioară. Soba cilindrică din aramă dublu cilindru, adică în interior cât și exterior din aramă, având o baterie de robinete nichelate, pentru apă rece și caldă, brăt de dus cu sită, postament (focar) și coroana superioară din fontă ornamentală și bronzată, de la stabilimentul de instalații sanitare și tehnice Teirich et Cie S-sor C. Veinlich.

UNA ELEGANTA ZARA (mită) de cristal emaiată transparent cu garnitură de metal argintiat.

UNA CASETA ELEGANTA continând un serviciu de masă compus din 12 linguri, 12 furculi și 12 cuțite de metal alb fin argintat, modelul cel mai noi.

UN ELEGANT COSULET p. cărti de vizită, argintat și aurit.

UN SERVICIU PENTRU VIN compus din 1 cană și 2 pahare, cristal reiat, tavă argintată.

SATIERA de cristal șlefuit. — Furnizată de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, Bul. Elisabeta 6 bis, București.

UNA ROCHE complet ucrată în mătase cu flori albe.

2 SPLENDIDE CEASORNIȚE ornate în farfurii de porțelan cu diferite peisaje, și care se întoarcă la 8 zile.

5 CEASORNIȚE cu mecanism dă prinde scrisorile purtătoare de hirograme, și se întoarcă la 26 ore.

UN COVOR NATIONAL cusut cu titlu ziarului „Universul“

UNA MANDOLINA italiana de palisandru ornamentală, cu șa-tiera prelungită specială pentru concert.

UNA HARMONICA sistem italian cu 19 clape de sidef și 8 bari, bordul lung cu culturile de metal.

UN CABINET de abanos extra-fin cu 5 clape de nichel și 12 peni de rezervă, cumpărat de la magazinul general de muzică „LA HARPA“, București, strada Colței 5.

UN COSTUM DE HAINA (sac) după măsură și alegerea stofei, care se va confectiona de cunoscuta croitorie Jacques Grünberg, strada Academiei No. 23.

UN SPLENDID LANT DE AUR cu cataramă ornată cu mici turcoaze în formă de rîuri, pentru dame.

UNA SPLENDIDA SALBA compusă din 5 piele de aur mahmudele turcescă legate pe lant mativ de aur, expres comandat pentru premiile ziarului „Universul“.

UN SPLENDID CEASORNIC DE AUR pentru dame, emaiat în roșu cu agrafe de aur, pentru prisă la piept.

DOUA SPLENDIDE CEASORNIȚE DE AUR cu căte trei capace, pentru dame.

10 CEASORNIȚE pentru birou, pe piedestal de cristal.

10 SPLENDIDE CEASORNIȚE de argint marca Amore.

UN NECESAR COMPLECT pentru curățat unghiele, compus din 11 piese, cu elegantă cutie imbrăcată în mătase și plus verde.

UN CEAS CABINET imbrăcat cu hârtie roșie, pentru birou.

UN CEAS CABINET montat pe piedestal de Ceramică.

Un ceasornic de metal, Drum de fier. — **Un ceasornic** de metal. — **Un ceasornic** de metal argintat. — **Un țigaret** de chihlibar cu cuiula lui. — **3 Ceasornice** de argint ruseșc oxidat.

UNA SPLENDIDA MECIOARA artistică, lucrată în traforaj.

4 SPLENDIDE VASE (compotiere) cu capacele imitând casane, prune, smenură, trandafiri etc.

UN COSTUM NATIONAL compus din fotă, cămașuță și fustă de pânză, lucrată cu negru și fluturi.

UNA SPLENDIDA față de plus negru în flori de mătase brodată verde, roșu, galben și violet.

5 ASORTIMENTE COMPLECTE din produsele cosmetice FLORA compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin Flora, 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți Bucol.

MM Afără de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar **Editura Ziarului „Universul“** tipărite anume pentru abonați.

Notă bine dând aceste mari premii de valoare, abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni.

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. | Administrația „Universul“ nu intrebuintează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la casă administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.